

Genderinclusief taalgebruik bij UM

Wat is genderinclusief taalgebruik?

Genderinclusieve of genderneutrale taal is spreken of schrijven op een manier die iedereen in de doelgroep omvat door ervoor te zorgen dat ze niet worden uitgesloten vanwege genderterminologie. Dit betekent dat ze zich, ongeacht hun genderidentiteit, aangesproken en betrokken voelen door jouw woordkeuze. Gender inclusieve taal is ook taal die op gepaste wijze de diversiteit weerspiegelt die we in de maatschappij tegenkomen.

Waarom het gebruik van genderinclusieve taal bij de UM?

Het Strategisch Plan 2022-2026 [link] van Universiteit Maastricht benadrukt de kernwaarden van de UM, namelijk diversiteit en inclusie, duurzaamheid, wederzijds respect, integriteit, democratische principes en transparantie. Bij de UM heeft iedereen het recht om mee te doen, te studeren, te werken en deel te nemen aan UM-activiteiten, ongeacht hun genderidentiteit. Daarom is het onze verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat de taal die we gebruiken iedereen bij de UM actief verwelkomt om inclusie en wederzijds respect te garanderen.

Waarom is genderinclusieve taal zo belangrijk?

Geslacht (aannames) komen vaak voor in het algemene taalgebruik, en kan variëren in verschillende talen. De manier waarop we schrijven of spreken is vaak afhankelijk van het waargenomen geslacht van de persoon waarmee of de mensen over wie we praten. Het probleem is dat deze aannames niet altijd correct zijn, en onjuiste aannames kunnen kwetsend zijn. Kijk ons video "Sekse en gender: wat, waarom, en hoe?" om een eerste idee te hebben over het onderwerp.

Het goede nieuws

Taal is flexibel en evolueert, en genderinclusieve taal bestaat al en is gemakkelijk te gebruiken, zelfs als het een beetje oefening vereist. Deze inleiding is bijvoorbeeld genderinclusief geschreven en hieronder vind je meer tips om ervoor te zorgen dat je genderinclusief taalgebruik gebruikt bij het schrijven over of spreken met verschillende mensen.

Tips en voorbeelden

	Tip	Inclusief voorbeeld	Inclusieve woordenschat	Exclusief voorbeeld
1	Gebruik algemene termen voor personen	Een leider, docent, vroedvrouw, verpleegster	Een leidinggevende, leerkracht, verloskundige, verpleegkundige	Toevoeging van "m/v" aan de mannelijke vorm (medewerker m/v). Of expliciet vermelden (bijvoorbeeld in een voetnoot) dat de inclusieve mannelijke vorm in je verhaal een algemene strekking heeft. Voorbeeld: medewerker. Waar in de regeling de student wordt aangeduid met hij, wordt ook zij bedoeld.

2	Gebruik de meervoudsvorm als generieke term	Een huisarts heeft een zwaar beroep, hij moet er 's nachts vaak uit.	Huisartsen hebben een zwaar beroep, ze moeten er 's nachts vaak uit.	De mannelijke vorm hanteren als generieke term, of het gebruik van 'hij of zij', als in: Een huisarts heeft een zwaar beroep, hij of zij moet er 's nachts' vaak uit.
3	Gebruik neutrale koepeltermen	De directeuren, de redacteuren, de lezers, de brandweermannen	De directie, de redactie, het lezerspubliek, de brandweer	Directeuren en directrices, lezers en lezeressen. Typografische schijnoplossingen (ronde haakjes of schuine streep): lezers/lezeressen, lera(a)r(s)(essen)
4	Pas zinnen aan zodat persoonlijke voornaamwoorden niet gebruikt hoeven te worden...	Zijn begeleider beslist over het eindcijfer van de student.	De begeleider beslist over het eindcijfer van de student.	
5	Vermijd gendergerelateerd aanspreken	Geachte gasten Beste collega's Welkom allemaal Gewaardeerde gasten	Beste reizigers Beste studenten Beste mensen	Dames en heren
6	Vermijd genderspecifieke termen	Onderzoeks-wetenschappers verwaarlozen vaak hun vrouwen en kinderen. Het moederschap kost veel tijd en is vaak moeilijk te combineren met werk als verplegster.	Onderzoeks-wetenschappers verwaarlozen vaak hun echtgenoten en kinderen. Ouderschap kost veel tijd en is vaak moeilijk te combineren met werk in de verpleging. Alternatieven: Ouderschap, opvoeding, personeel	
7	Gebruik persoonlijke voornaamwoorden en vraag ernaar	Hoi, mijn naam is Ophélie, mijn voornaamwoorden zijn zij/haar, wat zijn jouw voornaamwoorden? Als je je voornaamwoorden aangeeft, kunnen we je op een correcte manier aanspreken.	Zij/haar/haar Hij/hem/hem Hen/hen/hun Die/die/diens Hen/hen/hun heeft de voorkeur van de non-binaire gemeenschap. Hen wordt dan ook in de eerste person gebruikt. Om verwarring met het	Verwarring en onduidelijkheid over wat jouw voornaamwoorden zijn of hoe jij aangeduid of aangesproken wilt worden.

			meervoud en de lijdende vorm te voorkomen, kan beter 'die' worden gebruikt.	
8	Maak onderscheid tussen gender, geslacht en persoonlijke voornaamwoorden	<p>Gender wordt niet bepaald door geslacht; geen van beide bepaalt welke persoonlijke voornaamwoorden door of voor een persoon gebruikt worden.</p> <p>Je kunt het een niet afleiden van het ander. Als deze informatie echt noodzakelijk is, vraag er dan om, maar doe het beleefd. Of gebruik de genderinclusieve termen uit deze tabel.</p>	Gender: vrouw, man, non-binair	

Definities van gendertermen

Agender	Iemand die zich identificeert als een persoon die geen gender heeft of waarbij de genderidentiteit ontbreekt.
Bigender	Iemand bij wie er sprake is van twee genders en de daarbij behorende kenmerken. Die hoeven niet per se man en vrouw te zijn.
Cis/Cisgender	Mensen die zich identificeren met het geslacht dat bij de geboorte is vastgestelde of toegewezen
FtM / MtF	Engelse afkortingen voor <i>Female-to-Male</i> en <i>Male-to-Female</i> die verwijzen naar de identiteit of reis van een transgender. Als een transgender zich niet overwegend man of vrouw voelt, zijn termen als MtF en FtM niet van toepassing op de genderidentiteit.
Gender	Een sociaal construct waarmee een persoon als man, vrouw of een andere identiteit wordt geclassificeerd.
Gender-bevestigende operatie	Chirurgische ingrepen die sommige transgender personen ondergaan om hun lichaam in overeenstemming te brengen met hun genderidentiteit. Engelse afkorting: GCS
Genderexpressie	De uiterlijke manifestatie van iemands genderidentiteit, zichtbaar in zaken als haardracht, kleding, spraak, gedrag en lichaamskenmerken.
Genderfluïde	Term die verwijst naar een genderidentiteit waarbij er tussen genders wordt gewisseld. Iemand die zich genderfluïde noemt, kan zich bijvoorbeeld het ene moment mannelijk en het andere moment vrouwelijk voelen, of geen van beide.
Genderidentiteit	Verwijst naar de mate waarin iemand zich man, vrouw, beide of geen van beide voelt. Het gevoel van een bepaalde identiteit is onafhankelijk van het geslacht en gender dat bij de geboorte werd vastgesteld.
Genderneutraal	Verwijst naar mensen en niet specifiek naar vrouwen of mannen. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen genders.
Gendernon-conformistisch	Verwijst naar mensen die niets hebben met sociale verwachtingen omtrent genderrollen en genderexpressie. Ook wel 'gender non-conform' genoemd.
Intersekse	Iemand met zowel mannelijke als vrouwelijke biologische kenmerken of geen van beide.

Non-binair	Iemand die zich niet thuis voelt in de binaire gendercategorieën man of vrouw en zich beter voelt bij een andere, niet-binaire, genderidentiteit.
Outing	Iemands seksuele voorkeur of genderidentiteit bekend maken zonder diens toestemming. Nederlands werkwoord: outen.
Passing	De toestand waarin een trans zich voordoet of overkomt als een cisgender.
Persoonlijke voornaamwoorden	Taalkundig hulpmiddel om te verwijzen naar een persoon of een groep personen, zonder ze bij naam te noemen. Voorbeelden van de derde persoon enkelvoud en meervoud: hij/hem, zij/haar, zij/hen/hun
Geslacht	Het geslacht (en dus vaak ook het gender) dat bij de geboorte op basis van uiterlijke kenmerken is vastgesteld.
Trans*	Containerbegrip voor mensen die transgender, gender non-conformistisch of non-binair zijn.
Transgender	Iemand met een genderidentiteit die niet overeenkomt met het gender/geslacht dat bij de geboorte werd toegekend

Voorbeeldzinnen voornaamwoorden:

Vorm	Voorbeeld
Die/Diens	Cleo is Frans. Die heeft gisteren diens presentatie in het Frans gegeven.
Hen	Er is een pakket aan hen geleverd.
Hun	Hun pakket was een bol.com levering.
Die	Dit kopje koffie is van die.
Diens	Dit kopje thee is diens.

Vorm	Voorbeeld
Hij	Mark is Brits. Hij studeert economie.
Hem	Gisteren werd een pakket bezorgd voor hem.
Zijn	Toen hij jonger was, speelde Mark met zijn ouders.
Hem	Het kopje koffie is van hem.
Zichzelf	Mark houdt van privacy en is graag op zichzelf.

Vorm	Voorbeeld
Zij	Tay komt uit Kenia. Zij is een lerares.
Haar	Gisteren kreeg Tay haar pakket bezorgd.
Haar	Toen ze jonger was, speelde Tay met haar ouders.
Van haar	Het kopje koffie is van haar.
Zichzelf	Tay is een privépersoon, ze houdt het meestal voor zichzelf.

(Optioneel)

Oefening

Herschrijf de volgende zinnen op zo'n manier dat ze van toepassing zijn op iedereen binnen de UM:

1. De promovendus en zijn begeleider komen regelmatig bijeen om zijn voortgang te bespreken.
2. Als een student ziek wordt en het tentamen mist, moet zij zich inschrijven voor een herkansing.
3. Marianne is een vrouwelijke arts en heeft drie kinderen.